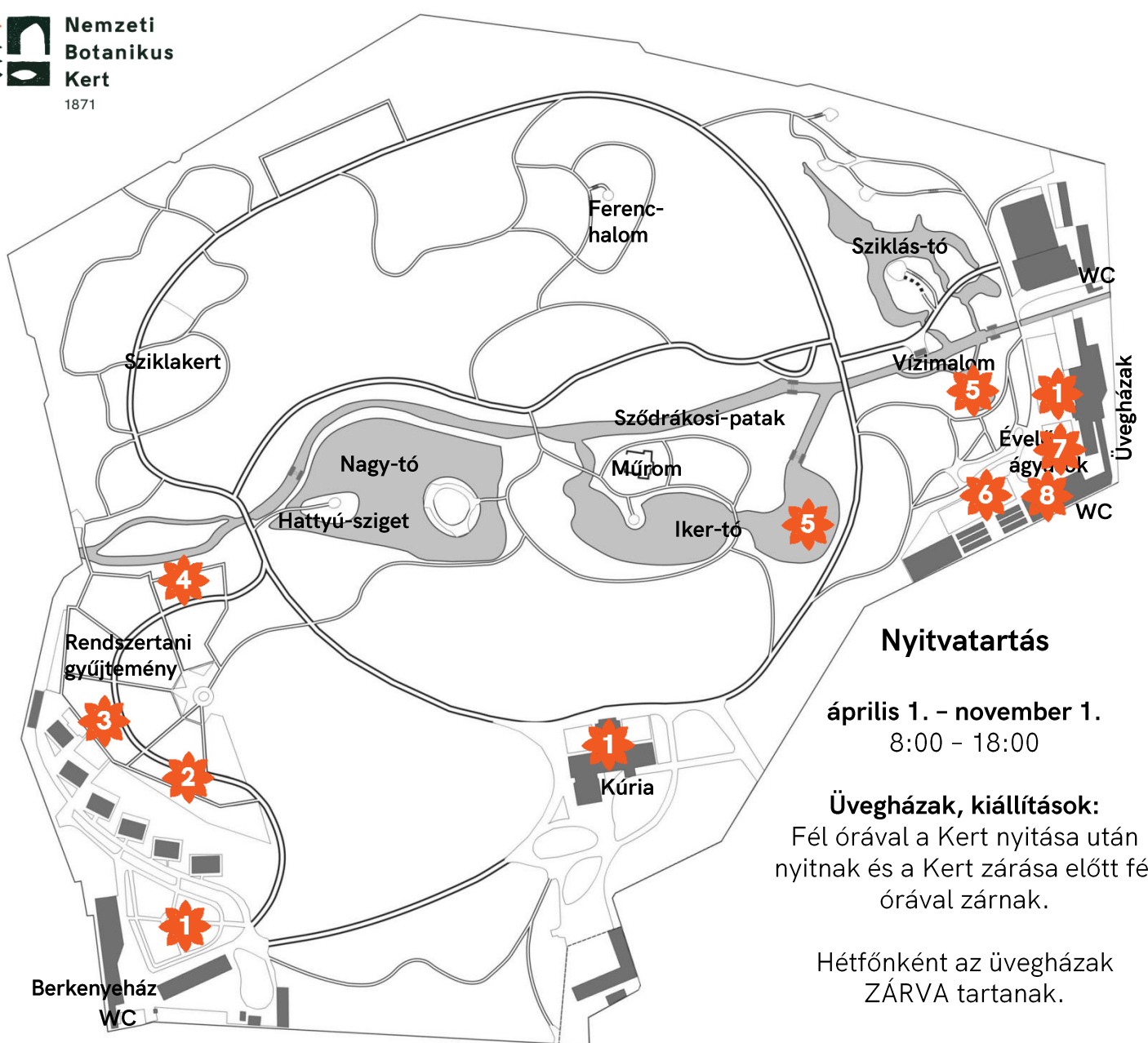

A hónap érdekességei

Nemzeti Botanikus Kert
Vácrátót

Fehér tündérrózsa (*Nymphaea alba*)

Nyitvatartás

április 1. – november 1.
8:00 – 18:00

Üvegházak, kiállítások:
Fél órával a Kert nyitása után
nyitnak és a Kert zárása előtt fél
órával zárnak.

Hétfőnként az üvegházak
ZÁRVA tartanak.

 Térképes útmutatónk abban segít, hogy
 az aktuálisan virágzó fajok, vagy más
időszerű látnivalók közül néhányat
könnyedén megtaláljon Kertünkben.

Köszönjük, hogy az utakon maradnak!

Bejárat

www.botanikuskert.hu

Szent Jakab hava. Sajnos úgy tűnik idén is, mint oly gyakran, aszályos nyár elé nézünk. Kertünk a Veregyházi-medence Ény-i részén fekszik, a Börzsöny és a Pilis esőárnyékában, így a közeli Budapestnél is kevesebb csapadékot kap. Az évi csapadékmennyiség 500 mm körül van, a legszárazabb alföldi területekhez hasonlóan. Így legfőbb nyári gondunk az öntözés, mely anyagi s technikai okok miatt sem egyszerű, s közel sem tud, mégcsak egy kiadós nyári záport sem pótolni. A pázsit korán elsárgul, s az aszályos hetek, hónapok bizony még a cserjék, fák lombozatán is meglátszódnak.

1 A Kertben több helyen is gyönyörködhetük a rózsák virágaiban. A **rózsa** (*Rosa*) feltűnő szépségű s emellett változékony és hibridizációra hajlamos nemzetség. Több, főképp kelet-ázsiai fajtát vonták be sok száz évvel ezelőtt a nemesítésbe, melynek eredményeképpen ma már több mint tízezer fajtát tartanak számon. Dendrológiai gyűjteményünkben, a nagy becsben tartott vadrózsa fajok mellett, számtalan nemesített rózsafajtát nevelünk. A rózsanemesítés jó szemet és pontos kezet, nagy gondosságot, időt és pénzt igénylő feladat. Az Örökzöldkertben és a középső üvegház előtti szalagágyban a németországi vezető rózsanemesítő- és termesztő cég (W. Kordes' Söhne) díjnyertes park-, talajtakaró- és tearózsái nyílnak. A **Kordes rózsák** nemcsak szépségük miatt figyelemre méltóak, hanem betegségekkel szembeni ellenálló képességük miatt is. A Kúria teraszánál többek között **Márk Gergely** nemesítő rózsái nyílnak.

2 A Rendszertani gyűjteményben nyílik egy késői virágzása miatt kedvelt díszcserje a **kínai barátcserje** (*Vitex negundo*). Illatos, tenyeresen összetett, lombhullató levelei, apró, laza bugában nyíló, ibolyakék virágai vannak. Jó vízelvezetésű laza talajt, napos, védett fekvést igényel. Kemény teleken visszafagyhat, de többször újra kihajt. Őshazájában, Kínában, Nepálban, Indonéziában a népi orvoslás fontos növénye volt, gyökerét, levelét, termését a legváltozatosabb módon az asztma, köhögés, vérhas, fekélyek, ízületi bántalmak stb. gyógyítására használták.

3 A fészkesek családjának (*Compositae*) egyik ágyásában messzire virít a **bíbor kasvirág** (*Echinacea purpurea*). Merev szárain alul inkább tojásdad, felül inkább tojásdad-lándzsás alakú, finoman fogazott, néha ép szélű, durva levelek fejlődnek. Nagy fészkesvirágzatai magánosan nyílnak a szárok végén. Őshazája Észak-Amerika keleti középső részein, az Őt-tavaktól dél fele egészen a Mississippi torkolat vidékéig terjed, a préri és a száraz, nyílt bokorerdők szépséges virága. Gyöktörzse hatékony immunerősítő, fokozza a szervezet ellenálló képességét, baktérium- és vírusölő hatású. Allergiás megbetegedések és kötőszöveti gyulladások kezelésére is használják. Dísznövényként is kedvelt, gyűjteményünkben több fajtája díszlik.

4 Június végére a cserjék zöme elvirágzik, így még nagyobb érdeklődésre számíthatnak a nyáron virító hortenziák. Sajnos kertünk száraz éghajlata s meszes, homokos talaja nem alkalmas nevelésükhöz, néhány fajuk azonban szépen fejlődik. Az egyszerűségében is pompás **cserjés hortenzia** (*Hydrangea arborescens*) lombhullató, alacsony kis cserje. Dúsan elágazó, lapos sátorvirágzatát több-kevesebb termékeny és meddő (ivarszerveket nem tartalmazó), kicsi, fehér virág alkotja. Észak-Amerika keleti részéről került kultúrába. Sok kertészeti fajtája ismert, legnépszerűbb a csak meddő virágokból álló virágzatú.

5 Az Iker-tavak és Kis-tó vizén pompás **tündérrózsák** (*Nymphaea*) ringatóznak. Álló-, és lassú folyóvizek iszapjában gyökerező, lombhullató, évelő vízinövények. A vízfénéken vízszintesen kúszó, aljazaton gyökerező rizómájukból hosszú levélnyelvek erednek, melyek a vízszintre emelik a nagy kerekded bőrnemű, úszó leveleket. Nyáron nyíló ragyogó, élénk színű, kehely alakú illatos virágaikat nagyszámú, feltűnő szíromlevél és a sok porzó jellemzi. A XIX. század utolsó, s a XX. század első évtizedeiben Európában és az USA-ban számtalan fagyűrő tündérrózsafajtát nemesítettek, melyek a nagyobb, de nem túl mély (max. 1 méter), napsütötte kerti tavak csodálatos nyári díszei lehetnek. Nagy leveleinek árnyékával megakadályozhatja az algásodást.

6 Az évelő gyűjteményben messzire sárgállnak a **sásliliomok** (*Heimerocallis*) magas, pompás virágai. Bokrosodó tövű évelő növények, vastag, húsos, koloncos gyökerekkel. Hosszú tőlevelei szálasak, lándzsásak, erről kapták nevüket is. Virágaik általában csak egy napig virítanak, ezért vágott virágnak kevésbé alkalmasak. Virágzási idejük azonban hosszan elnyúlik, 4-6 hét is lehet, mialatt bőségesen ontják újabb és újabb, nyíló virágaikat. Többségük Kelet-Ázsiában őshonos, ma már rengeteg kertészeti fajtájukat tartják számon. A kínai kertekben ősidők óta ültetik, szárított virágbimbóit „aranytű-zöldség” néven kedvelt csemege Kínában, és a hagyományos gyógyászatban vértisztító szerként használják.

7 A hozzájuk hasonló **liliomok** (*Lilium*) nagy, illatos virágai még mutatósabbak és fajtái változatosabb színűek. A sásliliomoktól az különbözteti meg őket, hogy hagymás növények és száruk végig leveles. A liliomok a kolostorkertek megbecsült növényei voltak. Gyógynövényként is ismertek, mert hagymájukat gyulladás-csökkentő és égési sérüléseket gyógyító kenőcsökbe rakták, olajban áztatott virágszirmaikkal pedig sebeket, rovarcsípéseket, ekcémát kezeltek. Illóolajuk a kozmetikaipar fontos alapanyaga.

8 A Kaktusz- és Pozsgásházban virágzik egy Madagaszkárról származó, attraktív megjelenésű nemzetség, az Ördögcsáklák nemzetsége. Több fajukat csak a '90-es években írták le. Egyik ismert fajuk az itt is látható **ördögcsákllya** (*Uncarina roeoesliana*). A leveleket, hajtásokat és a termést is kellemetlen szagú, nehezen lemosható, ragacsos anyag borít, mindemellett termésüket sugárirányban fejlődő, kampóban, vagy szigony-szerű horgokban végződő nyúlványok jellemzik, így nagyobb állatok bundájába tapadva terjesztik a magokat. A bennszülöttek e termést egérfogásra használják. A szokatlan alakú virágot csak megfelelő szájszervvel rendelkező rovarok képesek porozni.